

DE RELIGIOMETER

Gelovigheid lijkt niet iets wat je kunt meten. Toch hoor ik voortdurend dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen gematigde vormen van religie en extreme. Maar hoe onderscheid je rekkelijk geloof van streng geloof, en wanneer gaat gematigdheid over in fundamentalisme? In een poging om (on)gelovigheid in kaart te brengen, verdeel ik het levensbeschouwelijke spectrum in schijven. Ik vertrek vanuit de filosofische vraag naar de aard van het universum, en klasseer van 1 tot 10. Op de graden 1 en 2 van mijn religiometer staan de niet-gelovigen. Zij zijn atheïstisch en adeïstisch. Graad 2 onderscheidt zich van graad 1 omdat een (niet-religieuze) spiritualiteit zijn intrede doet. Daarna komen de agnosten. Ze worden gevolgd door de ietsisten. De vijfde graad is deïstisch. Deïsten geloven in een god, maar denken niet dat die god verder over enig vermogen of macht beschikt. Vanaf de zesde graad is iedereen theïstisch. In de tiende graad komt de religiositeit potentieel in conflict met de burgeren mensenrechten.

De religiometer maakt duidelijk dat ik gelovig noem wie in supermateriële kracht gelooft. Dat strikte onderscheid voorkomt dat er verwarring is met die andere betekenis van 'geloven in': vertrouwen geven, of je hoop stellen op iets, op de toekomst bijvoorbeeld. Verder zal duidelijk zijn dat niet alles wat religie wordt genoemd een hoge graad haalt op de schaal. Het boeddhisme, bijvoorbeeld, doet zich al voor vanaf graad 2. Velen bestempelen het boeddhisme dan ook niet als een godsdienst, maar als een levensfilosofie.

■ Eerste graad: Je staat in de wereld, maar je hebt op geen enkele manier het gevoel dat je deel uitmaakt van wat je 'een groter geheel' zou noemen.

■ Tweede graad: Je leeft met het gevoel dat je deel uitmaakt van een groter geheel, je voelt verbondenheid, maar je gelooft geen moment dat het grotere geheel afhangt van een kracht die buiten de wetten van de natuurkunde valt. Als in situaties van zogenaamde singulariteit de natuurwetten niet meer opgaan, is er voor jou nog altijd geen sprake van iets bovennatuurlijks, wel van andersoortige, aan relativiteit onderhevige natuurwetten.

■ Derde graad: Je leeft met het gevoel dat je deel uitmaakt van een groter geheel, maar je stelt dat je niet kunt weten of de grootheid die je ervaart binnen of buiten de wetten van de natuurkunde valt.

■ Vierde graad: Je gelooft dat de grootheid die je ervaart wel degelijk iets is wat de wetten van de natuurkunde overstijgt, maar je noemt het bewust niet 'god' omdat dat begrip te beladen is. Je vindt geen enkel begrip goed genoeg, dus je opteert voor 'iets': 'Er moet toch iets zijn!'

■ Vijfde graad: Je gelooft dat de grootheid die je ervaart een bovennatuurlijke kracht is. Je noemt die 'God'. 'God' staat buiten de materie en kan alles zijn. Het is een aanwezigheid, meer is er niet van bekend.

■ Zesde graad: Je gelooft in het bovennatuurlijke. De onstoffelijke kracht van graad 5 is verpersoonlijkt. 'God' bezit menselijke kenmerken. Hij kan liefde voelen, aandacht geven, teleurgesteld zijn, hoop koesteren. Hij is volstrekt onmachtig, maar hij weet wel alles van je want 'de haren op je hoofd zijn geteld'.

■ Zevende graad: 'God' is meer dan de aandachtige, verpersoonlijkte aanwezigheid van graad 6. Hij heeft ook plannen met je. Die plannen zijn niet altijd even doorgrondelijk.

■ Achtste graad: 'God' heeft niet alleen plannen met jou, hij heeft ook plannen met de wereld en met de andere mensen, met alle andere mensen, of ze nu gelovig zijn of niet. Niets gebeurt zonder zijn betrokkenheid.

■ Negende graad: 'God' omschrijft zijn plannen en doelstellingen zo duidelijk dat er wetten en regels uit af te leiden zijn. De meeste wetten en regels betreffen de menselijke ethiek. Verder bepaalt hij je visie op het ontstaan van hemel en aarde, leven en dood, god en mens. Er zijn straffen voorzien voor wie zich niet aan de regels houdt, en beloningen voor wie dat wel doet, zoals er ook straffen zijn voor wie de visie op het universum die wordt voorgeschreven niet aanvaardt, en beloningen voor wie dat wel doet. Je weet niet hoe je later zult worden verloond, maar je gaat ervan uit dat 'God' je niet zal teleurstellen.

■ Tiende graad: Omdat 'God' zijn doelstellingen op aarde alleen door de mens kan bereiken, zet hij jou in om zijn wetten en regels te openbaren, toe te lichten ('te spreken in tongen'), te implementeren, af te dwingen. In een doorgeschoten vorm kan dit betekenen dat hij jou als instrument inschakelt om op te treden wanneer iemand de door 'God' voorgeschreven visie en wetten niet aanvaardt.

VLAAMSE STEDEN, LAAT ONS SAMENWERKEN

Door het Gravensteen-manifest staat de verhouding tussen Vlaanderen en Brussel opnieuw centraal. 'Dat is prima. Het wordt immers tijd om na te denken wat we willen doen met de stad die wereldwijd veel bekender is dan het land waarvan het de hoofdstad is', vinden **GEERT ANTONISSEN** en **JAN PILLE** en ze doen een voorstel om Vlaanderen te herprofilen als een stedelijk gebied, met Brussel in een hoofdrol: The Brussels Butterfly.

Onze steden beconcurreren elkaar zwaar. De gezonde rivaliteit die hen tot hiertoe stimuleerde om rivieroevers en stationsomgevingen te doen heroplevend, begint stilaan om te slaan in een bits gevecht: Antwerpen en Gent vechten om dezelfde investeringen, Leuven verwijt de Brusselse Dansaert-Vlamingen 'oversubsidiëring' ten koste van de Dijlestad, enzovoort.

Een beetje concurrentie kan uiteraard geen kwaad, maar de discussie is vaak verkeerd geïkt. De steden zijn niet zozeer elkaars concurrent. Het fundamentele probleem is het gebrek aan stedelijk aanzien en dito slagkracht in Vlaanderen in het algemeen.

Het is een bekend verhaal. Decennialang is er een onvervalst antistedelijke politiek geweest. Bijna ieder dorp kreeg een cultureel centrum, er waren de voortwoekerende verkavelingen en natuurlijk het nec plus ultra: een eigen snelwegafrit. 'Suburbia' werd net als in vele westerse landen dé norm. Alleen is de verspreiding in Vlaanderen door de overheid zo sterk gestimuleerd dat onze regio bijna verworden is tot één groot deken van betekenisloze structuren, uitgesmeerd over het hele grondgebied terwijl onze eeuwenoude knooppunten bijna volledig werden uitgehold.

Maar de tijden veranderen. Sinds kort klimmen onze steden uit het diepe dal. Het zijn niet alleen kunstenaars die naar de steden trekken, gecharmeerd als ze zijn door de esthetiek van het verval. Ook gefortuneerde jonggepensioneerden, veertigers en toeristen keren terug. Steden als Mechelen en Leuven transformeerden in enkele jaren volledig en voor het eerst sinds lang investeert men terug in fundamentele stedelijke infrastructuur. Tegelijk tiert in onze binnensteden de cultuur- en plezierindustrie welig en schieten de woonprojecten uit de grond. Maar deze heropleving botst stilaan op zijn grenzen. Na de eerste gerealiseerde projecten blijken de financiële middelen en de interne concurrentie voor investeringen schaars te worden. Vandaar de soms bitse discussies tussen verschillende steden. Deze reactie is (politiek) begrijpelijk, maar volgens ons ietwat kortzichtig.

In plaats van allemaal te vechten om dezelfde kleine koek, lijkt het ons wijzer samen te werken en de steden zelf – met hun typische economische, sociale en culturele karakteristieken – te promoten en te versterken om zo de koek te vergroten.

Vandaar het voorstel om Brussel en de Vlaamse centrumsteden aan elkaar te linken in een netwerkstad: *The Brussels Butterfly* (TBB). TBB moet een stedelijk netwerk worden en zeker geen *très grand Bruxelles*. Niet alleen om communautair gedoe te voorkomen, maar ook omdat stedelijke netwerken nu eenmaal de voordelen bieden van grote metropolen (afzetgebied, specialisatiemogelijkheden, enorm menselijk kapitaal), zonder te vervallen in de klassieke nadelen ervan (waanzinnige vastgoedprijzen, dramati-

sche verkeerssituatie, grote maatschappelijke dualisering). Binnen deze netwerkstructuur kunnen de steden zich door onderlinge afspraken over onder andere fiscaliteit, ruimtelijke ordening en cultuur verbeteren.

De basisidee van TBB is eenvoudig. Alle centrumsteden moeten als knooppunten in het netwerk op termijn beschikken over een reeks minimumvoorwaarden wat betreft huisvesting, mobiliteit, culturele infrastructuur, economische expansiemogelijkheden die de leefkwaliteit van de steden op zich verder versterken. Daarnaast moeten de deelnemende steden ook excelleren in een of enkele thema's door een intelligente investeringspolitiek. Gent zou zich bijvoorbeeld kunnen ontwikkelen als de sport- en muziekstad van TBB terwijl Brussel zich kan profileren als 'poort naar de wereld' en 'het centrum van de beeldende kunsten en dans'. Door de concentratie van de algemene middelen voor de basisvoorzieningen en de uitbouw van duidelijke specialiteiten per stad, zal het stedelijk netwerk een ongekende kwaliteit kunnen bieden aan zijn inwoners.

Intern kunnen de steden dankzij hun krachtenbundeling een nieuwe machtsfactor worden in de nationale politiek. Ten slotte leven vandaag al ongeveer 2,5 miljoen mensen in de huidige nauw bemeten ambtelijke grenzen van TBB en kan je dit aantal rustig verdubbelen als je de inwoners van de stedelijke invloedssfeer erbij rekent. Extern moet TBB in de steeds meer globaliserende wereld, onze steden duidelijker op de kaart zetten. In plaats van zich allemaal apart te promoten, kunnen ze dat gemeenschappelijk doen, onder een wereldberoemde term. Op deze manier kunnen alle stedelingen in Vlaanderen én Brussel genieten van een interessante en aangename leefomgeving die meer kansen biedt dan Suburbia. Zeker ook omdat het suburbane leven met zijn vrijstaande woningen, intensief autogebruik en ruimtevretende voorzieningen, minder aangepast is aan de energie- en grondstoffenschaarste die de komende jaren dreigt.

Maar ook de steden zelf moeten zich verder aanpassen en hun basisinfrastructuur verder opwaarderen. Tegelijk moeten architecturaal gedurfde projecten de bewoners de mogelijkheid geven zich te identificeren met hun stad en TBB in zijn geheel. Alleen zo kan de gemiddelde Vlaming weer verleid worden door de stad en kan Vlaanderen zich transformeren van 'het lelijkste land ter wereld' tot een netwerkstad waarin het goed is om te leven en te werken.

Jan Pille en Geert Antonissen zijn de bedenkers en uitwerkers van het concept TBB. Het concept en het debat werden gisteren gelanceerd.

ONLINE
www.thebrusselsbutterfly.be

Brussel moet gelinkt worden aan de Vlaamse centrumsteden in een netwerkstad: 'The Brussels Butterfly'. © bdw